

pprias delectationes carnis. et id qd timet eas perdere timet oia illa que pnt destruere vel diminueri illas delectationes. Ideo timet tormenta frigus: calor: amaritudi- nem: paupertate bonoz et penurias. Item etia qz pecuniam diligit. id timet eas pde- re. ideo timet oia illa que pnt auferre vel diminueri pecunias. Ecce qd qliter timor malus multiplicat in infinitu: eo qz orit de malo amore. Item etia qui amat pri- mo seipm: amat oes illos qui sunt cõiuu- cri secũ. vel qd iuuant ipm vel consolantur ipm. Ideo amat amicos: filios: vxores: parentes et fratres: et etia oia illa qd ei ser- uiunt. sicut sunt domus. possessiones et aia- lia. Et id timet oia ista perdere. et psequens timet oia illa qd pnt auferre ista supdicta oia vel destruere. ¶ Fundamentu qd qre generant tot timores e. qz illud qd amat pot perdi et destrui et auferri. et est res p- dibilis. Et sic amor malus nõ liberat ti- more a seruitute et a pena. imo ipsuz timo- re multiplicat et pena auget. Sz qd amat pmo deũ. qz deũ nõ est res qd pot destrui vel auferri nec corrũpi nec p violentiam tolli nec aliqd sibi pot nocere. id nihil ali- ud timet: sed solũ timet eũ quem amat. et sic amor dei nõ multiplicat timores: sed habet solũ vnicũ timore. et ille timor cuz amore liberat ab infinitis timoribz malis qd dant pena et tristitiã. Et qz timor alicui debet qz dñs. et ille qd timet est tanqs ser- uus. ergo sequit qd hõ qd primo nõ timet deũ. subicitur et est seruus oim rerũ qs ti- met: et constituit se seruũ omnĩũ illaz rerũ. et ille res omes dñantur homini. et id hõ constituit se seruũ et subiectũ oim creatura- rum. et ois creatura dñatur ei. qz omes ti- met. et sic incurrit infinitas seruitutes et captiuitates et pdit libertate suas. Sed qd pmo timet deũ: est solũ seruus vni: et so- lum vni habet dñm qd est dñs oim crea- turarũ. Qui ergo timet deũ pmo quia ti- met qd timendũ est. id hz bonũ timores. sed qd nõ timet deũ pmo: timet qd primo timendũ nõ est. qz timet creaturas de ni- hilo factas. et talis timor est cõtra naturã hois inq̃tum hõ est: et cõtra totum ordi- nem creaturaz. qz creature sunt facte p- pter boiem ad seruiendũ homini. et sic est

Timor dei n̄ multiplicat.

Amans seipsum oim seruus est.

ordo puerus in natura. Sed timor dei est fm naturã hois inq̃tũ hõ est et fm or- dinem omnĩũ rez. et ideo nõ est ptra ho- minẽ: sed puenit hoĩ inq̃tũ hõ est. et ideo semp pficit hoĩ. Et sic apparet qualiter sunt duo timores: sicut duo amores.

Q. sicut duo sunt timores p̃trarij. ita sunt duo cõtemptus oppositi.

Titulus. clxxx.

Et qz etia amorĩ opponit odium. et duobz honoribz opponit duo odia. ita etia siliter timori opponit p̃ceptus. Et sicut sunt duo timores. ita erunt duo cõtemptus. Ideo sicut est ti- mor dei. ita est cõtemptus dei. et sicut e ti- mor creature. ita est p̃ceptus creature seu cõtemptus sui ipsius. Et ideo siliter p̃t fie- ri hec oppositio et cõparatio inter duos timores et duos p̃ceptus. sicut inter du- os amores et duo odia. Un timor deiz ti- mor creature seu qd oritur d amore pprio sunt p̃trarij. et cõtemptus dei et cõtemptus cre- ature seu sui ipsi sunt subcõtrarij. Sed timor dei et p̃ceptus dei p̃tradicũt. et timor creature et p̃ceptus creature etia p̃tradicũt. Et timor dei et p̃ceptus creature subal- ternant. et timor creature et p̃ceptus dei etia subalternant. Cõpara ergo timores ad amorem et duos timores ad duos a- mores et ad p̃ceptus. et sic acq̃res magnã scientiam de timore.

Q. honor et utilitas seu comodũ sunt duo ppter que omnia fiunt.

Titulus. clxxxi.

Quãuis autem sit tractatum de honore aliqua- liter sil cũ amore et alijs debi- tis. attame honor req̃rit speciale tracta- tũ ab alijs distinctũ ppter suã singularem naturã et excellentiã. quia omnia qd facta sunt et fiunt: ppter honore fiunt. Unde oia que fiunt vel fieri possunt ad duo re- ducunt. scz ad honore et utilitatem. Quia omne qd fit: vel fit ppter honore vel ppter utilitatem: vel ppter vtrũqz sil. ita qd ho- nor et utilitas sunt duo fructus qd colligũt finaliter ab oibz. Cũ aut deũ fecerit mũ- dum: necesse est qd vel fecit ppter honores vel ppter utilitatem: vel ppter vtrũqz

Titulus. clxxxii. z. clxxxiii

insimul. Unde cū nō sint nisi duo: scz deus et creatura: necesse est q̄ omnia fiant. vel ppter deū: vel ppter creaturā: vel ppter vtrūq̄ insimul. Et qz creatura sp̄ est indigens. quia de nihilo facta. z non pōt p se esse uocari. et sic pōt crescere i bonitate z pfectiōe et melior fieri intra se. iō ei solū debet vtilitas: seu cōmodus z non honor. Sed qz de⁹ creator est plen⁹ intra se oī pfectiōe: nullo indigēs extra se. quia nullo mō pōt crescere in seip̄o. qz summe plen⁹. z iō qz in ipso nulla est nec pōt esse indigentia. qz est sūme diues oīb; abundans: habens om̄e cōplētū. iō ei nulla debet vtilitas: sed solū honor. Et sic creature solū debet vtilitas. et deo creatori solū honor. Et qz de⁹ est sūme bon⁹ iō nihīl pōt opari q̄n sit ppter vtilitatem. Iō ista duo sūt simul coniuncta i oī ope suo scz honor z vtilitas. qz honor sine vtilitate videt esse vanitas. qd̄ nō pōt esse in sūmo bono. iō de⁹ nō pōt opari ppter solū honorē. iō oīa que de⁹ opat: ppter honorem opat z vtilitatē. scz ppter honorē suū cui debet. z ppter vtilitatē creature cui cōuenit vtilitas z cōmodū. aliter sua operatio nō haberet finē cōplētū z plenū qd̄ eē nō pōt. Et sic oīa p̄sistūt in duob;: scz in honore z vtilitate: z ppter ista duo om̄ia fiunt. z vtilitas puenit indigētī. z honor nō indigenti sine pleno in se. Cū enī de⁹ opat oīa q̄ opatur ppter se p̄mo. z ip̄e nō possit aliqd̄ recipere intra nec crescere intra nec augeri. sequitur qz nō pōt opari extra se nisi ppter honorē et gl̄iam que sunt exteriora bona. Impossibile est enī qz ppter nihil opetur. Et cū sit sūme bon⁹: est impossibile qz opet nisi ppter aliquā vtilitatem. z qz ip̄e nulla vtilitate indiget. iō necesse est qz opetur ppter vtilitatē creature. Et sic honor dei et vtilitas creature semper sunt colligata in opib; suis.

Quāuis simul sunt honor et vtilitas. attamen magis principalis est honor q̄ vtilitas.

Titulus. clxxxij.

Et qm̄ honor p̄tinet deo: z vtilitas creature. iō magis est principalis honor dei q̄ vtilitas creature. z de tanto quanto de⁹ est principalior

q̄ creatura. imo sicut de⁹ z creatura i infinitū distant. ita distant in infinitū et sine mēsurā honor dei et vtilitas creature. Et iō quis sil' opet ppter suū honorem z creature vtilitatē. attamē magis principaliter opat z p̄mo ppter suū honorē. z minus principaliter z secundario ppter creature vtilitatē. ita qz principaliter respicit suū honorē q̄ creature vtilitatē. Sicut enī p̄mo ē de⁹ q̄ creatura. ita sil'iter p̄mo debet respicere deus ea q̄ p̄tinent ad ip̄m q̄ ea q̄ p̄tinent ad creaturā. licet vtrūq̄ sil' respiciat. Et iō sequit qz de⁹ principaliter fecit mūdū z oīa q̄ in eo sunt ppter suū honorē et ad suā laudē z gl̄iam. vt scz exinde sequat diuin⁹ honor. z etiā p̄sequit ppter creature vtilitatē. Et exinde sequit qz deus oīa pōt q̄cunq; p̄t p̄tinere ad p̄p̄iam laudē et verā gloriā z verā vtilitatem z ad verū honorē. et qz oīa de⁹ opatur in mūdo: opat ad suū honorē. z nihil potest facere p̄tra suū honorē. Et iō omnes creature sunt facte ad suū honorē: ad suā laudē: et regimē mūdī z oīm creaturā z toti⁹ vniuersi totū ē ad suū honorē. Et qz vtilitas creature est ligata cū honore dei. iō sequitur qz quanto magis deus respicit suū honorē: tanto magis respicit vtilitatem et cōmodū creature. et quāto magis vult suū honorē. tanto magis vult vtilitatem creature. et quāto magis crescit honor dei: tanto magis crescit vtilitas creature. Et sicut de⁹ nihil potest facere contra suū honorē. ita nihil pōt facere q̄ntū est de se p̄tra vtilitatē creaturā. quia insimul sunt colligata. Quāuis ergo de⁹ intendat suū honorē principaliter: tñ nō pōt facere suū honorē nisi faciat creaturā vtilitatē z cōmodū. qz sūme bon⁹ nō pōt nocere q̄ntū est de se. iō sūme nō pōt de se nisi p̄ficere. Vtilitas ergo creaturā z cōmodū sequit semp̄ honorem dei.

Quā sicut deus solū intendit vnū honorem. ita solum respicit z intendit vnā vtilitatem principalem.

Titulus. clxxxij.

Et qm̄ vtilitas sequitur honorē dei: z nō p̄t ab eo separari. z cū de⁹ respiciat vtrūq; insimul. sequit qz sicut solū respicit vnū honorem: scz suū

Solido
honor

Doi vti
litas.

Titulus. clxxxvi. clxxxvii. z clxxxviii.

ad diuinum honorem. et de omnib; pot
reddi: o per diuinum honorem.

Q, diuinus honor pbat opa dei exte
rius esse potentissime: optime: sapientis/
sime z beniuolentissime facta.

Titulus. clxxxvi.

Quonia autē de^o opatur oia opa
sua ad honore sue p^ratⁱs: sue sa/
pientie z sue bonitatis: nec aliter
pot ea opari. z qz honor et glia p^ratⁱs est
potētissime potēter opari. z honor z glia
sapientie sue est sapiēter z sapiētissime p/
portionabiliter z pportionabilissime z cō/
gruentissime z ordinatissime opari. et glia
bonitatis est bñ z optime beniuolenter z
beniuolentissime: vtiliter z vtilissime ope
rari. iō sequitur q opa dei sunt potētissime
sapientissime z optime facta. Et iō omnia
opa dei sunt pportionabilissima: ordina
tissima: congruentissima z vtilissima. Iō ni
hil pot esse in diuinis opib; improporti
onatu: incōgruū: nihil inutile: nihil sup/
fluum nec diminutū vel inordinatū.

Q, qnto opa sunt magis ardua: ma/
gnifica: altiora: magis mirabilia z diffici
lia: z magis et plurib; vtilia z cōmunia:
magis deo cōueniunt z p^rinent.

Titulus. clxxxvii.

Hoc aut ostendit sic. qm honor et
glia soli deo pueniūt z p^rinet. et
qnto honor et glia est maior: ma
gis deo p^rinet. z qnto magis honor ascē/
dit: rāto magis deo puenit. z qnto magis
aliq p^rinet et respiciūt ad honore z gliaz
dei: magis deo p^rinet. et qz qnto opa sūt
magis ardua: magis alta: magis mirabi
lia: magis subtilia et difficilia: magis p^ri
nent ad gliam et honore diuine p^ratⁱs z
sapie diuine. qnto etiā aliq sunt magis vti
lia et plurib; cōia: rāto magis p^rinet ad glo
riā et honore et laudē diuine bonitatis: q
cū deo pueniat qd p^r esse magis et p^ri
neat ad honore sue sūme p^ratⁱs et sue sū
me sapie et infinite bonitatis. seqt q opa
sūme p^ratⁱs et sūme bonitatis deo cōueni
unt z p^rinet. z qnto magis sunt talia: rāto
etiā magis ei pueniūt. Et p^r hīs ei cōue
nit ad honore sue p^ratⁱs: sapie z bonitatis
ita potenter opari q nō possit potentius
cogitari. ita sapiēter q nō possit cogitari.

sapientia. ita vtiliter z benigne q nō pos
sit cogitari benigni? nec vtili? z h requie
honor z glia sue p^ratⁱs sue sapie z boni/
tatis. Quare pcludit q qnto opa sūt ma
gis ardua: magnifica magis: alta magis:
magis incōprehensibilia: z magis mira/
bilia: subtilia et difficilia: z magis et pluri
bus vtilia: magis deo pueniūt z p^rinent.
cū oia q magis p^rinet ad honore z gliaz
suā et laudē: magis ei pueniūt. Et exin
dep^rit multa alia pcludi z sequi. Tū pot
sequi q qd magis p^rinet ad honore z
gliam dei: magis optet esse: magis d^r fieri.
Et iō magis optet mundū esse p^rdictum
totaliter de nihilo q de aliq: et magis de
nono q ab eterno. quia magis h p^rinet ad
honorem et gliam sue p^ratⁱs z bonitatis.
Item sequitur q qnto opera erunt ma
gis vtilia homini z creature rōnali: magis
fient. qz h magis est ad honore sue boni/
tatis. Item qz puenit deo vt honor su^o
z glia crescāt exteri? qntū fieri poterit. et
h nō possit fieri nisi p opa. iō cōuenit deo
facere opera summe bonitatis: sūme po
testatis: summe sapientie et benignitatis.
Sic q ipm honore dei possum? cogno
scere q deo magis puenit extra se oparis
p^riderādo honore et gliam sue potestatis:
sue sapie et bonitatis et iusticie et miseri/
cordie et pietatis. Et ex omib; pot cōclu
di: q opera dei et se p^rsumabunt: finient z
terminabunt in summo honore: in sūma
laude z in summa glia sue potestatis: sue
sapientie: bonitatis et iusticie: z q tūc ces
sabit operari exteri^o: qm honor suus
laus sua et glia erunt cōpleta.

Q, honor dei cum glia et laude i eter
num durabit et sine fine pmanebit.

Titulus. clxxxviii.

Quia autē iam dictū est q qdquid
opaf de^o exteri^o: opaf ad hono
rem et gliam et laudem sue pote
statis: sapie et bonitatis. iō quia de^o a nul
lo pot impediri: necesse est q honor su^o fi
at et cōpleat. qz aliter honor z glia sue po
testatis destruerent. Et p^r hīs sequit q
oia debēt terminari et cōsumari ad suus
honore et ad suā laudem et gliam. Et qz
nō esset sūm^o honor nec sūma gloria: nisi
honor et glia sua duraret et ppetuarent

In eternū vt nunq̄ cessent. id̄ necesse ē q̄ honor dei p̄maneat i eternū ⁊ gl̄ia ⁊ laus
 Et p̄ om̄s opa dei debet p̄manere in eter-
 num. Et q̄ honor req̄rit honorantem. ⁊
 gl̄ia glorificantē: et laus laudantē. id̄ pro-
 pter eternitatē honoris dei et sue gl̄orie ⁊
 laudis: oportet q̄ sint creature q̄ possint
 in eternū deū laudare/honorare ⁊ gl̄orifi-
 care de opib; suis. ⁊ q̄ cognoscāt opa dei
 ⁊ videret. inuanū de⁹ oparet. p̄pter hono-
 rem laudez ⁊ gl̄iam suā. Et q̄ sola crea-
 tura rōnalis pōt h̄ facere. id̄ creatura rō-
 nalis d̄z in eternū durare p̄pter honorez
 dei ⁊ laudē ⁊ gl̄iam. Et sic p̄petuitas ho-
 noris dei et gl̄ie et laudis arguit p̄petui-
 tatē creature laudāris ⁊ gl̄orificāris. Et
 q̄ honor dei non pōt esse sine vtilitate. id̄
 sicut honor dei debet p̄petuari. ita d̄z eti-
 am vtilitas p̄petuari. Et id̄ etiā vtilitas
 creature rōnalis p̄petuabit: vt simul ma-
 neat honor ⁊ vtilitas sine fine.

De honor dei est duplex: ⁊ dupliciter de-
 betur. Titulus. dcccix.

Considerandū autē q̄ honor vno
 modo est naturalis: et debet ex
 debito nature. scz rōne p̄mira-
 ris ⁊ p̄ncipalitatiz ⁊ auctoritatiz. Et iste
 honor debet alicui q̄ est p̄ncipiū ⁊ p̄mū.
 q̄ om̄e p̄ncipiū et p̄mū inq̄ntum tale: est
 honorandū. Et q̄ solus deus est p̄ncipi-
 um p̄mū totaliter. et nihil est ip̄m p̄muz
 p̄ncipiū nisi p̄ ip̄m. id̄ ip̄e est solus hono-
 rādus isto honore p̄mo. et om̄e aliud in-
 quantū est p̄ncipiū et p̄mū est honoran-
 dū. q̄ rep̄ntat ip̄m. Et id̄ p̄r ⁊ m̄ ⁊ p̄nci-
 patus honorant. q̄ sunt p̄ncipiū quod-
 dā. Et talis honor nō includit gl̄iaz: nec
 laudē nec famā: nec nomē. q̄ non dat nec
 debet nisi rōne p̄miratiz. Alius ē honor
 qui nō est a natura nec ex debito nature
 sed est honor acq̄situs ⁊ debet ex mirabi-
 libus opib; honorabilibus et gl̄oriosis.
 Et iste honor includit in se gl̄iam et lau-
 dem: famā et excellentiā ⁊ benedictionez.
 Et iste honor iunct⁹ cum laude ⁊ gl̄ia est
 premiū extrinsecū. ⁊ remuneratio exteri-
 or bonoz opez: qd̄ debet ab oib; cogno-
 scentib; talia opa. Vñ fruct⁹ exterior bo-
 norū opez: est honor: laus: gl̄oria: fama:

benedictio. ⁊ sunt corona bonoz operū.
 q̄ p̄pter honore: gl̄iam ⁊ laudē coronan-
 tur exteri⁹ bona opa. q̄ digna sunt exte-
 ri⁹ coronari. Et q̄ solus de⁹ facit bona
 opa. ⁊ oīa bona opa p̄ ip̄m fiunt. et quib; creature
 opent: tñ ab ip̄o hñt q̄ opent: ⁊
 nō a seip̄s. q̄ de nihilo facte sūt ⁊ id̄ ip̄e
 creature et opa creaturaz bona ip̄s dei
 sunt radicaliter et p̄ncipaliter. id̄ honore:
 laus et gl̄ia q̄ sunt p̄mū exteri⁹ ⁊ corona
 bonoz opez soli deo debent. Sine ḡ de
 us imēdiate opet p̄ seip̄m seu p̄ creaturaz
 sp̄ ip̄e honor: laus et gl̄ia dei sunt et soli
 deo debent. S̄z q̄ creatura rōnal opat
 simul cū deo libere: voluntarie et sponte:
 et cōplacet in opib; bonis. id̄ debet ei p̄-
 mū ⁊ remuneratio rōne libertatiz et cōpla-
 centie i bonis opib;: sed nō debet ip̄i crea-
 ture premiū nec remuneratio exteri⁹: sed
 interi⁹. q̄ est ei vanitas. Et id̄ nō debet
 creature honor nec gl̄ia nec laus ex opib;
 suis: sed solū vtilitas interi⁹. q̄ creatura
 debet p̄fici et cōpleri ⁊ crescere intra se do-
 nec sit cōpleta. Vñ ḡ de⁹ opat p̄ se imme-
 diate sine creatura: tūc talia opa non p̄nt
 premiari nec remunerari nisi exteri⁹ p̄ ho-
 norē: laudē et gl̄iam. et h̄ soli deo debet.
 q̄ est plen⁹ interi⁹ et intra se. Sed qñ
 opat p̄ creaturā rōnalē: tūc debent duo p̄-
 mia. vnū interi⁹. aliud exteri⁹. vnū p̄ deo
 aliud p̄ creaturis. Premiū dei est honor
 opis et laus et gl̄ia. p̄mū creature est vti-
 litas. et h̄ est valde rōnabile. vt sicut duo
 p̄currūt voluntarie simul ad vnū: q̄ vter-
 q; habeat premiū sibi cōueniens. scz de⁹
 honore: ⁊ creatura vtilitatē. Quid enī fa-
 ceret creatura indigēs de honore et gl̄ia.
 et qd̄ faceret de⁹ summe plen⁹ de vtilita-
 te. cū de⁹ nō possit crescere intra se. ⁊ crea-
 tura possit crescere itra se. Et sic honor ē
 premiū extrinsecū. et vtilitas est p̄mū in-
 trinsecū. Et sic deus p̄miat et remunerat
 creaturā rōnalē interi⁹: dando sibi p̄mū
 p̄ficiendī eā et cōplendo et augmētando.
 et ip̄a creatura rōnal vt ip̄e hō p̄miat ⁊ re-
 munerat deū et coronat exteri⁹: dando si-
 bi laudē et gl̄iam et honore et b̄ndictioez
 de ip̄is opib;. Et ita vterq; h̄z suū p̄mū.
 Et in h̄ ostēdit magna dei dignatio. qui
 vult a sua creatura p̄miari: honorari: lau-

Honor est p̄mū
 futis

Soli
 deo ho-
 nor.

Domī
 debet p̄-
 mium i-
 terius.

Premi-
 um de.

Honor
 ē p̄mū
 extrinse-
 cū. vtili-
 tas intri-
 secum.

Honor
 natural

Honor
 acq̄sit.